

Річний звіт громадської організації «Центр журналістських розслідувань» за 2016 рік

Місія та завдання організації

Миколаївський центр журналістських розслідувань заснований у 2010 році. Центр приділяє значну увагу розслідуванню проявів корупції, зловживань владою, порушень законодавства та прав людини. З 2014 року Центр співпрацює з проектом Слідство.інфо і створює відео журналістських розслідувань для Громадського ТВ та Першого Національного телеканалу України. У березні 2015 року Центр увійшов до Глобальної мережі журналістів-розслідувачів (Global Investigative Journalism Network).

Місія: Центр сприяє поширенню якісної інформації серед населення, підвищенню рівня поінформованості жителів Півдня України та їхній свідомій участі у процесах прийняття рішень через професійний розвиток незалежних медіа та встановлення публічного діалогу між громадою, владою та бізнесом.

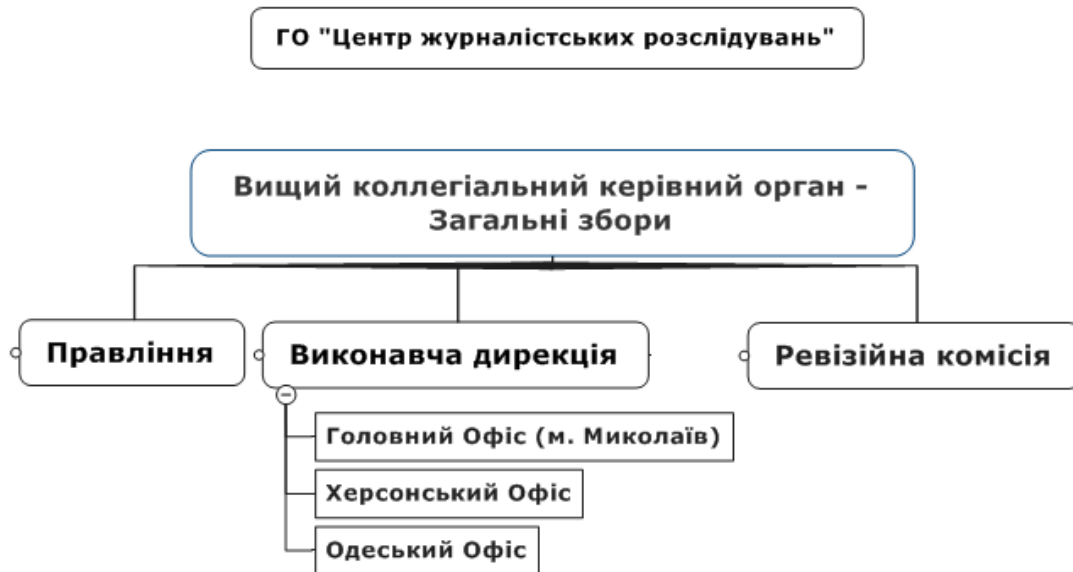
Діяльність: У 2016 році журналісти Центру провели 21 журналістське розслідування. Загалом, з початку створення організації проведено понад 100 розслідувань. Ми досліджуємо і викриваємо корупційні явища в галузі житлово-комунального господарства, в сфері транспортних перевезень, висвітлюємо хід реформування правоохоронних органів, негативні аспекти злиття бізнесу і влади та інші суспільно-значущі проблеми. В розслідуваннях розкриваються тіньові схеми при легалізації самозабудов, незаконна приватизація земельних наділів в рекреаційних зонах, військова тематика. Розпочинаючи роботу над обраною темою, Центр продовжує її розвивати, підкріплюючи новими розслідуваннями та аналітичними статтями.

Центр журналістських розслідувань ставить перед собою такі цілі:

1. Втілення успішної практики журналістських розслідувань фактів корупції на регіональному рівні.
2. Сприяння поширенню незаангажованої, якісної інформації серед громадян.
3. Зміцнення контролю ЗМІ та громадських організацій за діяльністю органів влади.
4. Подолання закритості влади.
5. Підвищення громадянської активності представників місцевих громад.

Послуги, які ми надаємо:

Поряд з основною діяльністю Центр журналістських розслідувань підтримує регіональний сайт <http://nikcenter.org/>, в стрічці новин якого щодня публікується від 20 до 30 інформаційних повідомлень та інший мультимедійний контент – аналітичні статті, матеріали журналістських розслідувань, інфографіка. Центр сприяє прозорості управління шляхом проведення моніторингу діяльності органів влади, дослідження доброчесності державних закупівель, аналізу відкритих баз даних. За матеріалами розслідувань і досліджень проводяться адвокасі-кампанії, лобіювання рішень органів влади і місцевого самоврядування на користь громади, кампанії громадської дії. Щороку на базі Центру проходять стажування починаючи журналісти-розслідувачі з інших регіонів України.

Організаційна структура:

Керівні органи: Загальні збори, Правління, виконавча дирекція, ревізійна комісія

Директор Центру: Олег Оганов

Журналісти: Ярослав Чепурний, Тетяна Філіпова, Олена Нефедова, Тетяна Гайдабас, В'ячеслав Гусаков, Юлія Рибак, Надія Дремлюга, Ірина Паршина.

Правова підтримка: «Інститут розвитку регіональної преси»

Фото, відео: Юрій Кошковський, Антон Небісь, Данило Слиж

Дизайн, інфографіка: Олександр Сіделев

Менеджер проектів: Борис Кудар

Усі співробітники центру керуються в повсякденній діяльності редакційною політикою та настановою з журналістської етики. Якість розроблених та прописаних у 2016 році процедур Центру відзначена в [дослідженні](#) прозорості медіа-власності, проведеному Інститутом масової інформації.

Основні досягнення та відзнаки співробітників Центру журналістських розслідувань, участь в конкурсах, перемоги, призові місця та професійні нагороди:

У 2016 році журналісти Центру посіли перше місце в номінації «Краще онлайн та текстове розслідування процесу реформування». Інститут розвитку регіональної преси (ІРРП) назвав переможців Конкурсу на краще журналістське розслідування, висвітлює реформи, а Інститут масової інформації (ІМІ) нагородив переможців конкурсу: Тетяну Гайдабас і Олену Нефедову за розслідування «Гра в МАФи» та 2 місце за розслідування «Земля для обраних» в конкурсі журналістських розслідувань корупції та зловживання владою в роботі місцевого самоврядування. Нагородження відбулося під час Восьмої всеукраїнської конференції журналістських розслідувань.

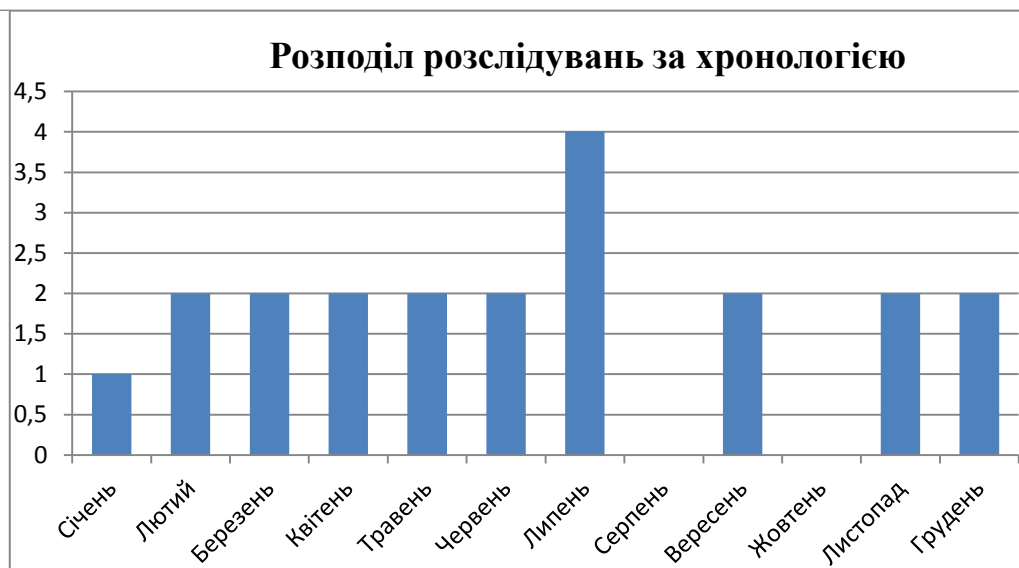
Одразу два призових місця зайняли репортери Центру в конкурсі на кращий журналістський матеріал, що висвітлює роботу органів місцевого самоврядування. 1 місце - Олена Нефедова і В'ячеслав Гусаков за матеріал "Квартирне рай для правоохоронців". 3 місце - Тетяна Гайдабас і Тетяна Філіппова за матеріал "Зеленхаос за бюджетні гроші". Конкурс проводив Інститут масової інформації.

Ще два призові місця посіли журналісти Центру в конкурсі на кращий журналістський матеріал, що викриває місцеву корупцію. Конкурс проводила громадська організація «Інститут масової інформації» (ІМІ). До конкурсу приймалися роботи, які були підготовані та опубліковані в місцевих друкованих виданнях та інтернет-сайтах, або звучали в ефірі місцевих радіо та телекомпаній восьми областей України (Одеська, Херсонська, Миколаївська, Запорізька, Дніпропетровська, Харківська, Луганська та Донецька) у період з 1 листопада 2015 року до 20 квітня 2016 року. 3 місце - Альона Неведова та Тетяна Філіппова за матеріал "Аптеки «під сонцем»" 5 місце - Ярослав Чепурний та Олег Оганов за матеріал "«Золотий» трамвай".

Основні проекти виконані за звітний період:

1. За підтримки Міжнародного фонду «Відродження» реалізовано проект №49442 «Підвищення рівня викриття корупції в південному регіоні України». Контактна особа: Лілія Баран baran@irf.ua.
2. За підтримки Канадського агентства міжнародного розвитку CIDA реалізується проект №UA1434-CIR-CIDA06 в рамках програми «Посилення розслідувальної журналістики в Україні». Контактна особа: Олег Хоменок, oleg.khomenok@gmail.com.
3. Національний проект журналістських розслідувань на Громадському ТВ. Субгрант Інтерньюз-Нетворк. Субгрант UA1434-CIR-CIDA06 m00. Контактні особи: менеджер програми грантів, Катерина Марущак katerina@internews.org та менеджер комунікації, моніторингу та оцінки, програми «У-Медіа» Ірина Негреєва, inegrejeva@internews.org.
4. Участь у Польсько-Канадській програмі підтримки демократії DFATD.

№ з/п	Донори	Кількість розслідувань
1.	МФ «Відродження»	6
2.	CIDA	12
3.	Интерньюс Нетворк	2
4.	Польсько-Канадська програма підтримки демократії DFATD	1
Загалом		21

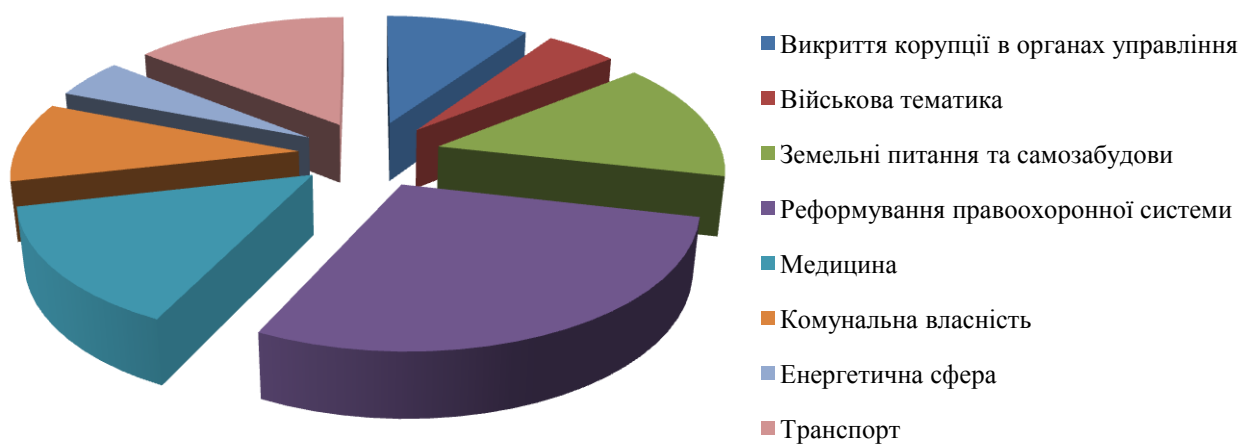

Приклади журналістських розслідувань

В рамках реалізації програм і проектів у 2016 році проведено 21 журналістське розслідування

№ з/п	Напрямки / розслідування	Кількість розслідувань
1.	Викриття корупції в органах державної влади та місцевого самоврядування	2
1.1.	Декларації миколаївських чиновників: що нажили начальники міграційної служби	
1.2.	3 місяця - в кар'єр	
2.	Військова тематика	1
2.1.	«Елітне» житло для морпіхів	
3.	Земельні питання та самозабудови	3
3.1.	Підвальний «розвід»	
3.2.	Земля для обраних	
3.3.	Кіборги проти прокурорів	
4.	Реформування правоохоронної системи	6
4.1.	Назад ... в міліцію	
4.2.	Квартира в придачу	
4.3.	Мажорний тон	
4.4.	Вбивці за викликом	
4.5.	Горе-міліціонери	
4.6.	Комп'ютер під ялинку	
5.	Медицина	3
5.1.	Діамантова нога	
5.2.	Декларації миколаївських бюджетників: багаті діти «бідних» лікарів	
5.3.	Аптеки «під сонцем»	
6.	Комунальна власність	2
6.1.	А смітєвоз і нині там	
6.2.	Справа – труба	
7.	Енергетична сфера	1
7.1.	Не вилазь - уб'є	
8.	Транспорт	3
8.1.	Квиток в один кінець	
8.2.	Баласт	
8.3.	Велика чистка	
Загалом		21

Розподіл журналістських розслідувань за напрямками

Розслідування ЦЖР у хронологічному порядку

№з/п	Розслідування	Донор	Тематика	Дата публікації	переглядів
1.	« Баласт »	CIDA	Транспорт	21.01.2016	4582
2.	« Елітне» житло для морпхів »	CIDA	Військова тематика	26.02.2016	3377
3.	« Земля для обраних »	Відродження	Земельні питання	29.02.2016	6126
4.	« Аптеки «під сонцем »	Відродження	Медицина	16.03.2016	8666
5.	« Не вилазь - уб'є »	CIDA	Енергетична сфера	30.03.2016	5172
6.	« Комп'ютер під ялинку »	Відродження	Реформування правоохоронної системи	22.04.2016	13772
7.	« Горе-міліціонери » (телевізійна версія «Трупарі»)	CIDA	Реформування правоохоронної системи	27.04.2016	5427
8.	« Справа – труба »	Відродження	Комунальна власність та послуги	24.05.2016	7219
9.	« Кіборги проти прокурорів »	CIDA	Земельні питання	26.05.2016	11722
10.	« 3 місця - в кар'єр »	CIDA	Викриття корупції	16.06.2016	8420
11.	« Підвальний «розвід »	Відродження	Земельні питання та самозабудови	18.06.2016	16521
12.	« Декларації миколаївських чиновників: що нажили начальники міграційної служби »	Интерньюс Нетворк	Викриття корупції	12.07.2016	5407
13.	« Декларації миколаївських бюджетників: багаті діти «бідних» лікарів »	Интерньюс Нетворк	Медицина	13.07.2016	22630
14.	« Квиток в один кінець »	CIDA	Транспорт	14.07.2016	13576
15.	« А сміттєвоз і нині там »	Відродження	Комунальна власність	31.07.2016	5429
16.	« Вбивці за викликом »	CIDA	Реформування правоохоронної системи	11.09.2016	11485
17.	« Діамантова нога »	CIDA	Медицина	29.09.2016	9267
18.	« Мажорний тон »	CIDA	Реформування правоохоронної системи	18.11.2016	5946
19.	« Квартира в придачу »	DFATD	Реформування правоохоронної системи	24.11.2016	16305
20.	« Назад ... в міліцію »	CIDA	Реформування правоохоронної системи	13.12.2016	13127
21.	« Велика чистка »	CIDA	Транспорт	30.12.2016	18970

Приклади розслідувань за напрямками

1. Викриття корупції в органах влади

В розслідуванні «[3 місця в кар'єр](#)» йдеться про корупційні злочинні дії першого заступника губернатора Миколаївської області, Героя України Миколи Романчука, що проявилися в лобіюванні інтересів компанії олігарха Вадима Новінського ТОВ «Завод «Океан». Крім того, в розслідуванні розкривається участь Романчука у злочинній схемі з виводу акцій з заводу «Океан» в інтересах російських бізнесменів, що в свою чергу привело до банкрутства підприємства та досліджується, як збагатився високопосадовець.

2. Земельні питання та самозабудови

В розслідуванні «[Кіборги проти прокурорів](#)» йдеться про те, як землю, виділену державою для учасників АТО в Березанському районі, Миколаївської області розташованій на Чорноморському узбережжі, отримують не самі бійці, а чиновники, прокурори, судді та поліцейські. За 2014-2015 рік бійці АТО не отримали жодного земельного наділу, проте по 0,10 га отримали прокурори, заступник ГУ національної поліції в Миколаївській області та оформив його на доньку.

Також з'ясувалося, що виконуюча обов'язки начальника містобудування та архітектури Миколаївської ОДА, що займається виділенням землі, зареєструвала земельну ділянку, призначену для військовослужбовця, на свого чоловіка.

Миттєвою була реакція на вихід журналістського розслідування «Кіборги проти прокурорів». Прокуратурою Миколаївської області підготовлено та передано до суду 19 позовних заяв з вимогою повернути до державної власності 72 га землі (понад 25 земельних наділів) Чорноморського узбережжя в Рибаківці, Коблево та Луговому, наразі готується ще 30 позовних заяв до суду з тією ж вимогою. Прокуратура відкрила 7 карних справ, зокрема 3 справи проти посадових осіб Березанської райдержадміністрації, керівництва містобудування та архітектури Миколаївської облдержадміністрації і відділу Держкомзема в Березанському районі, які зловживаючи службовим становищем незаконно виділили земельні наділи в рекреаційній зоні «Рибаківка». Наразі Березанський районний суд визнав винним экс-голову Березанської райдержадміністрації за виділення земельного наділу в с. Рибаківка своїй дружині та назначив йому штраф в розмірі 3400 грн. Крім того, журналісти Центру направили звернення до Національного антикорупційного бюро за фактами викладеними в розслідуванні «Кіборги проти прокурорів».

29.02.2016 Центр журналістських розслідувань опублікував розслідування «[Земля для обраних](#)» про те, як Миколаївська міська рада безкоштовно роздавала земельні ділянки в наймальовничіших куточках міста впливовим людям, народним обранцям та чиновникам.

Вивчивши та зіставивши дані Кадастрової карти України, Держреєстру прав на нерухоме майно, а також побувавши у найбільш престижних місцях забудов на берегах річок Південний Буг та Інгул в Миколаєві, автори матеріалу з'ясували, що землю там переважно отримували депутати, держслужбовці, судді та лікарі. За висновками розслідувачів, розподіл земельних ділянок поблизу річок і лісів відбувалося здебільше в 2006 - 2010 роках, причому, не серед пересічних городян, а між відомими в Миколаєві персонами - підприємцем Олексієм Пелипасом, депутатом міськради Сергієм Сидорук, дітьми экс-мера Миколаєва Володимира Чайки. Журналісти також зазначили, що з відповіді Миколаївської міськради стало відомо, що вільної землі в місті практично не залишилося і пересічним громадянам, в тому числі, і воїнам АТО, сьогодні пропонують ділянки на околицях міста, там, де немає комунікацій і надійного транспортного сполучення. Розслідування опублікували 3 інтернет-видання: «Zerkalo.mk.ua», «Корабелов.инфо», «Миколаївська правда». Публікація привернула значну увагу, а також викликала чимало коментарів серед користувачів соціальної мережі Facebook. Центр журналістських розслідувань надіслав звернення на ім'я міського голови Миколаєва з проханням ознайомитися з фактами, викладеними в публікації та звернути увагу на діяльність управління земельних ресурсів Миколаївської міської ради, яке не в змозі систематизувати інформацію про власників земельних ділянок.

3. Реформування правоохоронної системи

В розслідуванні «[Мажорний тон](#)» йдеться про проблеми впровадження реформи силових структур і про сприйняття населенням цих реформ.

Зокрема, на прикладі непрофесійних дій поліцейських під час припинення зухвалого порушення громадського порядку хуліганами у центрі Миколаєва, розкривається питання неналежної підготовки патрульних поліцейських, відсутності у них мотивації. Нові поліцейські розчаровані і зневірені. Прийшовши до поліції на хвилі ентузіазму і ідеалізму, вони не очікували, що опиняться під таким тиском старої міліцейської системи, коли за одні й ті самі дії поліцейського можуть і покарати і заохотити.

Нові поліцейські елементарно бояться застосовувати примус до правопорушників, щоб не бути притягнутими до відповідальності за перевищення службових повноважень.

Розслідування «Мажорний тон» - багатопланове. На перший погляд, діти заможних батьків, т.зв. «мажори», уникають відповідальності за свої злочини унаслідок некомпетентності правоохоронців. Але, в подальшому з'ясовується, що проблема не лише в них: кожний учасник того інциденту на вулиці Соборній також сприяв цьому: свідки і потерпілі отримували гроші від хуліганів за відмову від претензій і свідчень. Окремою проблемою є законодавче забезпечення повноважень поліції: кожного разу застосовуючи силу або зброю, поліцейські наражаються на ризик бути притягнутим до відповідальності. Про це вже йшлося у нашому попередньому розслідуванні «[Вбивці за викликом](#)», яке оприлюднене 01.09.2016 (про бунт в Кривому Озері після вбивства поліцейськими місцевого мешканця). Водночас, випадок з «миколаївськими мажорами» створив прецедент, коли поліцейських карають, навпаки, за

пасивність і бездіяльність. Крім цього, окремі сюжетні лінії, які залишаються «за кадром» цього розслідування стосуються таких питань, як застосування «електронних браслетів», контролю за пересуванням підсудних, їх закордонних зв'язків, зокрема в Росії та ін.

У результаті впливу всіх цих факторів, і нові поліцейські, і «старі міліціонери» масово покидають лави правоохоронців, і приєднуються до легальних і напівлегальних охоронних структур. Залишаються в органах здебільшого ті, хто зацікавлений у реалізації корупційних схем. Як наслідок, - ріст злочинності і зростання соціальної напруги.

В розслідуванні «[Вбивці за викликом](#)» йдеться про прорахунки влади в провадженні поліцейської реформи. Приводом для розслідування стали масові заворушення в с. Криве Озеро (15 км. від Врадіївки) після вбивства поліцейськими місцевого мешканця. З'ясовано, що відбір кадрів до нової поліції проводився не досконало. Унаслідок цього, нові поліцейські вчиняють ще більш жорстокі злочини, ніж їх попередники (див. приклад – розслідування від 30.09.2013 «[Врадіївський синдром](#)»).

При цьому, силові структури продовжують, як і раніше, викривляти та приховувати інформацію.

Зокрема, управління поліції повідомило про побутову смерть загиблого, а прокуратура так і не надала запис з камер відеоспостереження, на яких зафіксовано цей злочин.

В ході розслідування спостерігалось вдале маніпулювання громадською думкою – ЗМІ майже миттєво витіснили тему анти-поліцейських (читай - антиурядових) протестів і підмінили її темою кримінального злочину. Основна проблема, яка порушується в цьому розслідуванні полягає у тому, що влада вже навчилася оперативно реагувати на масові заворушення і протести, але не працює над усуненням їх причин.

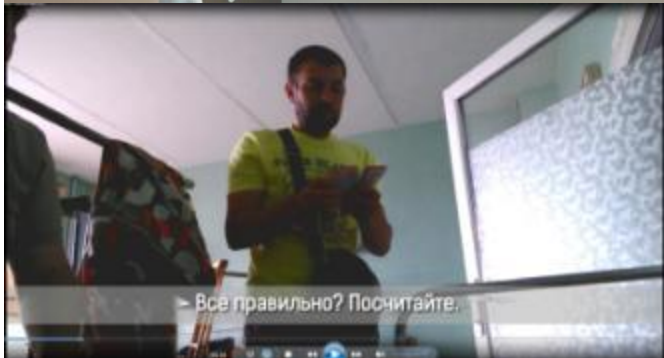
22 квітня 2016 року Центр презентував розслідування «[Комп'ютер під ялинку](#)» про те, як наприкінці 2015 року прокуратура Миколаївської області активно взялася за придбання нового комп'ютерного обладнання і канцелярії.

Незважаючи на те, що штат реформованої прокуратури скоротився більш ніж на 20%, товари скуповувалися в досить великих об'ємах. При цьому суми до оплати були розділені таким чином, щоб не проводити тендер, вибравши постачальників самостійно і без конкурсу. Проаналізувавши дані порталу публічних фінансів, журналісти з'ясували, що всього за один місяць на закупівлю офісної техніки прокуратура витратила 1 млн. 253 тис. 251 грн., а це в 18 разів більше ніж за весь 2014 рік. Окрім цього, розслідувачі виявили, що правоохоронці закуповували товари за завищеними цінами. Кореспонденти центру журналістських розслідувань надіслали в Національне антикорупційне бюро України заяву з проханням розглянути публікацію та перевірити викладені в статті факти.

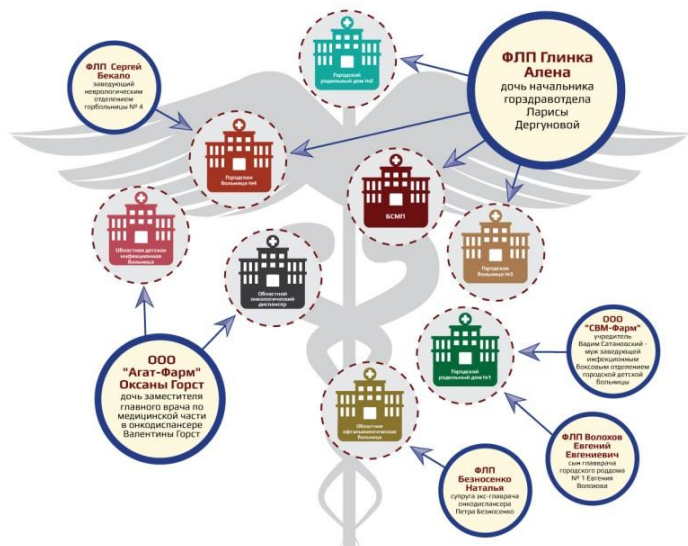
4. Медицина

В розслідуванні «[Діамантова нога](#)» йдеться про систематичні порушення прав пацієнтів, яким лікарі вживляють імпланти невідомих виробників і невідомого походження за дуже високою ціною. Приводом для розслідування стали чисельні скарги громадян на побори в лікарнях. Встановлено, що існує змова між підприємцями, які торгують імплантами, лікарями і чиновниками управління охорони здоров'я. Недобросовісні лікарі використовують торгових посередників для отримання з пацієнтів негласної винагороди за проведення медичних операцій. Контролюючі органи усунулись від вирішення цих проблем, і з високою імовірністю мають зиск від нелегального обороту медичної техніки. Про що свідчать високі статки їх сімей. Основна проблема, яка порушується в цьому розслідуванні – це корупція чиновників від медицини, яка стає підґрунтям для «сірих схем» торгівлі імплантами і зловживань довірою пацієнтів.

Центр журналістських розслідувань опублікував розслідування «[Аптеки «під сонцем»](#)» про те, як приміщення у міських та обласних лікувальних установах дістаються родичам головних лікарів, завідувачів відділень та чиновників. Журналісти зробили запити майже в 40 лікувальних установ міста і області, з яких з'ясували, хто орендує приміщення в лікарнях під аптечні пункти. Разом з тим ознайомили учасників прес-конференції з результатами моніторингу цін на лікарські засоби в аптечних пунктах та в аптеках, віддалених від лікарень.

**Кто из родственников врачей и чиновников
арендует помещения
в лечебных учреждениях?**

З'ясувалося, що рівень цін на ліки при лікарнях на порядок вище, ніж в інших. Це має своє пояснення: відвідуваність аптек при лікарнях набагато вище, та й пацієнти стаціонарів, як правило, йдуть, перш за все, в найближчий аптечний пункт, що успішно використовують власники аптек. Серед власників аптек при лікарнях виявилось чимало сімейних підприємств. У цьому числі є і ті, хто наближений до високопоставлених чиновників, які сприяють їхньому прибутковому бізнесу. Виходом із ситуації, що склалася в Миколаєві, розслідувачі бачать в проведенні конкурсу під наглядом громадськості, а також свідомості пацієнтів, котрі мають вимагати від лікаря рецепт з указанням не назви ліків, а діючої речовини.

За результатами розслідування інші ЗМІ оприлюднили статті та випустили сюжету в телевізійній програмі «Об'єктив» від 17.03.2016 року на ТРК «НИС-ТВ»

Місцеві інтернет-видання передрукували розслідування «Аптеки під «сонцем». Крім того, в соцмережі «Фейсбук» активно обговорюється законність перебування Лариси Дергунової на посаді начальника управління охорони здоров'я Миколаївської міської ради, адже чиновниця перебуває на посаді вже 13 років. Саме за її правління у її доньки Аліни Глінки при різних лікувальних закладах міста відкрилися аптечні пункти.

Журналісти Центру журналістських розслідувань надіслали звернення на ім'я прокурора Миколаївської області Кривов'яза з проханням ознайомитися з фактами викладеними в публікації, звернути увагу на умови надання приміщень в лікувальних установах під аптечні пункти та вжити відповідних заходів щодо відкритості проведення конкурсів щодо надання приміщень та пролонгації договорів оренди. За результатами публікації головного фігуранта розслідування Ларису Дергунову звільнено з посади. Журналісти з розслідуванням [«Аптеки під сонцем»](#) стали переможцями конкурсі від Інституту масової інформації на кращий матеріал, що викриває місцеву корупцію.

5. Комунальна власність та послуги

31 липня кореспонденти Миколаївського центру журналістських розслідувань опублікували розслідування [«Асміттєвоз і нині там»](#). В ньому йдеться про те, як комунальні та приватні підприємства – КП «Миколаївкомунтранс», Абонентська служба «Центральний», КП «Обрій-ДКП», ТОВ «ВалАн» та ТОВ «Стефі» – вміло маніпулювали власною і орендованою технікою, щоб виграти конкурс з визначення перевізників твердих побутових відходів та забезпечити себе роботою на найближчі п'ять років.

Крім того, журналісти відзначили, що після завершення конкурсу, який суперечить будь-яким принципам прозорості та чесності, послуги оголошених на ньому переможців почали нав'язувати ОСББ, юридичним особам. Однак, дані дії влади та визначених нею перевізників ТПВ суперечать ЗУ «Про ОСББ» і мають присікатися Антимонопольним комітетом.

Наприкінці 2015 року департамент ЖКГ Херсонської міськради витратив майже 7 мільйонів гривень на роботи з капітального ремонту опалення, водопостачання, а також обладнання підвищувальних насосних станцій в 45-ти житлових будинках Херсону. Причому, департамент розділив суми до оплати за проведені роботи таким чином, щоб не проводити тендер, а підрядників вибирати самостійно і без конкурсу. Як виявилось в ході розслідування [«Справа – труба»](#), в значній частині житлових будинків роботи з капремонту виконували працівники ЖЕКів, при тому, що офіційно виконавцем робіт була приватна фірма - ТОВ «Сервісбуд-інвест», якій департамент перерахував більше 4 млн. грн. Кореспонденти центру журналістських розслідувань надіслали на ім'я прокурора Херсонської області заяву з проханням розглянути публікацію та перевірити викладені в статті факти.

6. Транспорт

В розслідуванні «[Квиток в один кінець](#)» йдеться про недобросовісну конкуренцію між фірмами, які надають транспортні послуги мешканцям Миколаєва. Приводом для розслідування став інцидент в Миколаєві. Було спалено 7 автобусів транспортного підприємства, яке перевозило пасажирів за ціною, нижчої від інших компаній-перевізників.

З'ясовано, що місцева влада проводить непрозорі конкурси з обрання підприємств-перевізників та сприяє створенню нелегальних автобусних станцій. Пасажири, які стають клієнтами таких компаній не мають жодних гарантій щодо безпеки своєї подорожі, і навіть не отримують квитки. При цьому, вартість проїзду встановлена достатньо висока у наслідок монопольної змови. Крім цього, журналісти викрили схеми ухилення власників автопідприємств від оподаткування. Вони це роблять шляхом створення т.зв. автовокзалів-клонів. Основна проблема, яка порушується в цьому розслідуванні - це зрощування бізнесу, влади і криміналітету: недобросовісні бізнесмени з потурання корумпованої влади використовують кримінальні методи для усунення конкурентів.

Створення інфографіки

У звітному періоді фахівці Центру журналістських розслідувань розробили понад 40 модулів інфографіки для ілюстрації матеріалів журналістських розслідувань.

Приклади динамічної інфографіки:

Аналіз декларацій кандидатів у мери Миколаєва та депутатів до міськради

<http://nikcenter.org/candidates2015>

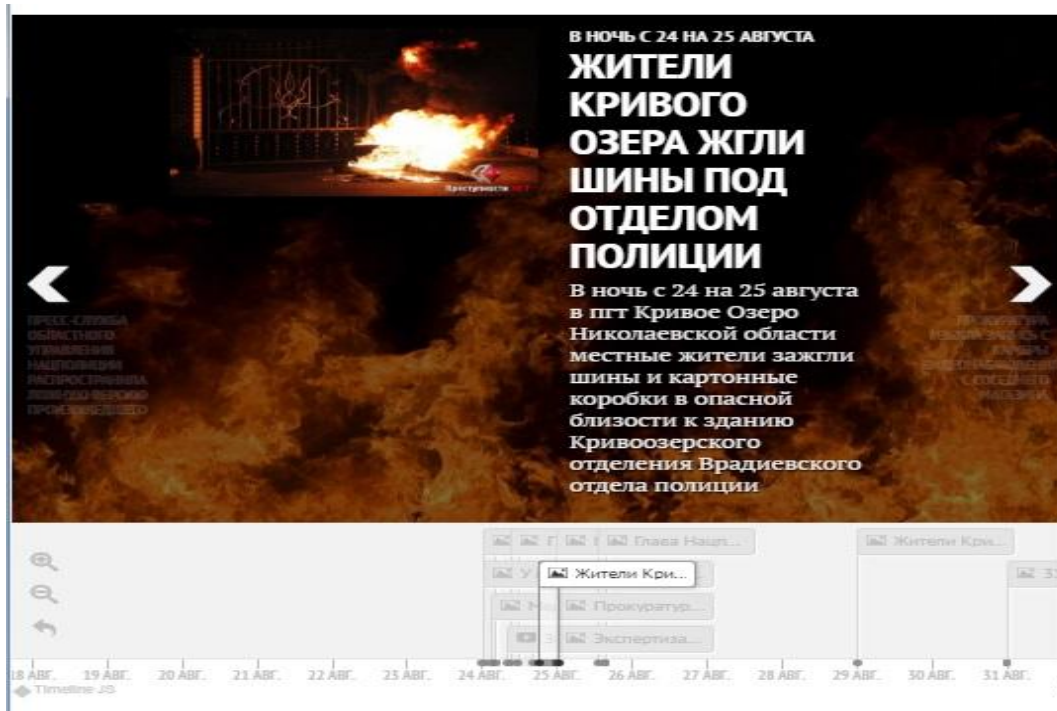

Гроші партії: скільки витратили на рекламу політсили в Миколаєві

<http://nikcenter.org/partycommercial2015>

Хроніка подій у Кривому озері (тайм-лайн до розслідування «Вбивці за викликом»)
<http://nikcenter.org/newsItem/31864>

Приклади статичної інфографіки:

<http://nikcenter.org/images/uploaded/articles/images/KhersonSuddi2.jpg>

<http://nikcenter.org/images/uploaded/articles/images/gask.jpg>

<http://nikcenter.org/data/2016/oblenergo/infograph-oblenergo4.jpg>

<http://nikcenter.org/data/2016/oblenergo/infograph-oblenergo1.jpg>

<http://nikcenter.org/data/2016/bilet-v-odin-konec/inBiletvodenkonec.jpg>

<http://nikcenter.org/images/photo/images/inProcecuratorPurchases.jpg>

<http://nikcenter.org/data/2016/oblenergo/infograph-oblenergo4.jpg>

<http://nikcenter.org/images/uploaded/articles/images/arenda33.jpg>

Прес-конференції та освітні заходи (вибірково):

1. 1 березня 2016 року відбулась Прес-конференція на тему: «Земельні ділянки – VIP-персонам. Як Миколаївська міська рада безкоштовно роздавала земельні ділянки в наймальовничіших куточках міста впливовим людям, народним обранцям та чиновникам». На прес-конференції були присутні кореспонденти Центру журналістських розслідувань, журналіст газети обласної ради «Рідне Прибужжя» Тетяна Філіппова, журналіст інтернет-видання «Никвести» Дмитро Булаш, журналіст онлайн-видання «Нікмедіа» Гребцова Ольга. Також були презентовані матеріали журналістського розслідування [«Земля для обраних»](#).

2. 16 березня 2016 року відбулась прес-конференція на тему: «Аптеки «під сонцем». Хто з родичів головних лікарів, завідувачів відділеннями та чиновників використовує своє службове становище задля ведення власного бізнесу та орендує приміщення у лікувальних установах під аптечні пункти». Присутні кореспонденти Центру журналістських розслідувань, журналіст газети «Урядовий кур'єр» Олена Івашко, журналісти інтернет-видань «Inshe TV», «Никвести», «Николаевские известия» Сергій Хорольський, Дмитро Булаш та Ірина Крецу відповідно, кореспондент ТРК «Ніс-ТВ» Тетяна Коренківська разом з оператором Даніілом Сліжом, голова Миколаївської обласної громадської організації «Медичний контроль» Дмитро Рябченко та студент Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (НУК) Сергій Сараєвський, кореспондент обласного телеканалу «Миколаїв» Денис Іванов разом с оператором Артемом Белібовим, прес-секретар Управління охорони здоров'я Миколаївської обласної держадміністрації Юрій Багрянцев.

3. 22.04.2016 Прес-конференція на тему: «Передноворічні закупівлі прокуратури Миколаївської області. Як відомство в обхід тендерів замовляло товари у маловідомих приватних підприємців». На прес конференції були присутні кореспонденти Центру журналістських розслідувань, громадські активісти, журналісти місцевих інтернет-видань «Інше.ТВ» та «Шиповник». Презентоване розслідування «Комп'ютер під ялинку».

4. 25 травня 2016 року в Миколаєві відбувся навчальний семінар з такою назвою для співробітників центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Професійний військовий журналіст, представник Миколаївської обласної правозахисної організації «Центр журналістських розслідувань» Ярослав Чепурний прочитав лекцію «Як писати цікаві статті. Загальні принципи». Учасники семінару ознайомились з практичними порадами щодо взаємодії із засобами масової інформації. Захід відбувся в рамках підписаного 13 січня 2016 року тристороннього меморандуму між Регіональним центром з надання БВПД у Миколаївській області, Учбово-методичним центром захисту прав людини та Центром журналістських розслідувань.

5. 21 червня 2016 року Прес-конференція на тему: «Як за допомогою узаконеної корупційної схеми підвальні приміщення багатоквартирних житлових будинків в Миколаєві відходять бізнесменам, приватним ЖЕКом та депутатами». На прес-конференції були присутні журналісти Миколаївського центру журналістських розслідувань, журналіст ТРК «НІС-ТВ»

Олексій Гаркуша, кореспондент інтернет-видання «Inshe TV» Сергій Хорольський та головний редактор газети Миколаївської обласної ради «Рідне Прибужжя» Тетяна Фабрікова. Всього 8 чоловік. Презентоване розслідування «Підвальний розвід».

6. 2 серпня 2016 року Прес-конференція «Обмін техніки між приватними та комунальними підприємствами заради перемоги на конкурсі з визначення перевізників ТПВ та встановлення монополії в сфері вивезення сміття». 2 серпня Центр журналістських розслідувань презентував розслідування про те, як комунальні та приватні підприємства вміло маніпулювали власною і орендованою технікою, щоб виграти конкурс з визначення перевізників твердих побутових відходів та забезпечити себе роботою на найближчі п'ять років. Десять з одинадцяти машин, які члени комісії бачили на «Абонентська служба «Центральний» – дивним чином «перекочували» на базу ТОВ «ВалАн». Крім того, журналісти відзначили, що після завершення конкурсу, який суперечить будь-яким принципам прозорості та чесності, послуги оголошених на ньому переможців почали нав'язувати ОСББ, юридичним особам. Однак, дані дії влади та визначених нею перевізників ТПВ суперечать ЗУ «Про ОСББ» і мають присікатися Антимонопольним комітетом.

7. 18.08.2016 в приміщенні Миколаївського центру журналістських розслідувань журналісти американського видання «The New York Times» Енді Лерен і Том Торок провели тренінг, присвячений журналістиці даних (<http://nikcenter.org/newsItem/31438>). На відкритій лекції в Миколаєві Том Торок розповів про те, як працювати з великими масивами даних і робити з них журналістські розслідування. Ендрю Лерен (на фото праворуч) - один з провідних журналістів New York Times, який провів ряд журналістських розслідувань на національному та міжнародному рівні. Його команда отримала Пулітцерівську премію за розслідування по небезпечній для здоров'я продукції китайської фармацевтики. Том Торок показав, як на прикладі звітів Держказначейства про повернення ПДВ (податку на додану вартість) краще структурувати дані і яку інформацію з них можна витягти. Енді Лерен розповів, як на певному сайті знайти інформацію, що цікавить журналіста інформацію в потрібному форматі, і за допомогою яких інструментів можна знайти раніше видалені файли на офіційних веб-порталах органів влади.

8. 9-10 грудня 2016 року головний редактор ЦЖР Олег Оганов був запрошений в якості експерта до участі у міжнародній конференції «Журналістика-розслідування. Теорія та практика», яку проводив Інститут регіональної преси (Санкт-Петербург) за підтримки International Media Support (Копенгаген) <https://mtcenter.hse.ru/news/198472866.html>.

Вплив розслідувань, аналітичних статей та інших інформаційних матеріалів МЦЖР:

Основна мета діяльності Центру журналістських розслідувань - забезпечення права мешканців південного регіону України на об'єктивну та незаангажовану інформацію про події та суспільні процеси, які відбуваються у Миколаївській, Одеській і Херсонській областях. Завдяки нашим інформаційним матеріалам підвищується обізнаність громадян і вони отримують можливість здійснювати свій вплив на органи влади та місцевого самоврядування.

В межах основної діяльності розроблено та оприлюднено 29688 інформаційних матеріалів на суспільно важливі теми регіонального та всеукраїнського рівня. Основні теми: порушення прав людини, земельні питання, витрати державного та місцевого бюджету, охорона здоров'я, освіта, судова система, житлово-комунальне господарство. Серед публікацій центру 3161 власна авторська новина, 312 фоторепортажів, 24 модулі інфографіки. Охоплення цільової аудиторії становить 3185668 осіб (кількість унікальних переглядів згідно Google Analytics).

У звітному періоді розширена кореспондентська мережа Центру: кореспонденти МЦЖР працюють не лише в Миколаєві, а й в Одесі та Херсоні. Аудиторія Центру збільшилась і наразі становить від 7 до 8 тис. відвідувачів сайту щодня. На сьогодні у МЦЖР має постійний офіс в центрі Миколаєва. На штатній основі в виданні працює 6 осіб, включаючи кореспондентів в Одесі та Херсоні, ще 4 – залучаються на договірній основі для виконання окремих завдань.

На сайті розміщена стрічка новин. Щоденно стрічка новин сайту Миколаївського центру журналістських розслідувань <http://nikcenter.org/> містить від 20 до 30 новин з життя Південного регіону та України в цілому. З них щоденно в середньому 7 унікальних повідомлень з Одеської, Миколаївської, Херсонської областей.

Один з основних індикаторів впливу - реакція правоохоронних органів на матеріали, що викривають корупцію. Після публікацій відбуваються позитивні зрушення. Це стосується повернення земельних ділянок через суд в рекреаційних зонах Миколаєва і на територіях військових частин, які були незаконно приватизовані особами, наближеними до влади. Після наших публікацій підключається громадськість. Наразі вже понад 70 таких «проблемних» ділянок через суд повернули міській громаді.

Найбільшим здобутком проекту ми вважаємо **зменшення тривалості етапів впровадження змін**. Усі три роки проекту по кожному випадку порушення прав людини або демократичних принципів управління наші дії впроваджувались у три етапи: 1 – привернення уваги громадськості до проблеми (створення резонансу), 2- кампанія громадської дії (мирний протест або адвокасі-кампанія), 3- стабілізація ситуації після досягнення результату (т.зв. «заморозка» у формі рішення органу влади). Якщо раніше тривалість кожного такого триетапного циклу становила близько півроку, то зараз – лише декілька днів. Наприклад, коли у травні 2014 ми привернули увагу громадськості на проблему забезпечення житлом сімей військовослужбовців, то до реакції влади і волонтерів минуло 6 місяців, і лише у вересні 2014 волонтери відбудували ці будинки. Кожний з трьох етапів тривав 2 місяці. А, в іншому випадку – у вересні 2016, коли значний резонанс викликало рішення місцевої влади про ввезення до Миколаєва сміття із інших областей, знадобилося лише три дні щоб активізувати громаду і відмінити це непопулярне рішення. Тобто, в зазначеному прикладі кожний етап громадської дії тривав лише 1 день.

Наступним вагомим здобутком проекту стало **використання наших публікацій іншими виданнями для створення інформаційної хвилі і в якості вторинних довідкових матеріалів**. Приклад створення інформаційної хвилі: в серпні 2016 для привернення уваги громадськості до незаконного будівництва автозаправних станцій, журналісти МЦЖР зробили цикл публікацій з висвітлення протестів і публікації документів, які підтверджують порушення. Майже одночасно аналогічні акції протесту розповсюдились на території суміжних областей – Одеської і Херсонської.

Розширення галузевої сфери впливу. Під час обробки декларацій чиновників у поле зору журналістів МЦЖР потрапили викладачі та керівники вищих навчальних закладів та екологічних організацій. В подальшому оброблені та оприлюднені відомості про майно і

доходи лікарів та членів їх сімей, а також інформація про власників миколаївських ЗМІ. Таким чином, в ході проекту ми поширили сферу інтересів Центру на медицину, освіту та видавничу справу.

Протягом року програмна діяльність здійснювалась за чотирма основними напрямками: **суспільно-політичні процеси** (сесії міських та обласних рад, діяльність депутатів та співробітників державних адміністрацій; протести; забезпечення прозорості системи управління органів державної влади та місцевого самоврядування), **боротьба з корупцією та доброчесність державних закупівель** (перевірка декларацій державних службовців; моніторинг доброчесності тендерів і державних закупівель), **громадський контроль діяльності правоохоронних органів** (СБУ, поліція, прокуратура), **земельні питання та капітальне будівництво (самозабудови)**.

Після кількох судових процесів Миколаївський центр журналістських розслідувань нарешті отримав реєстр неплатників за землю. Міська влада та обласне управління фіскальної служби відмовлялися робити публічним ці дані. За допомогою юристів ГО «ІРРП» журналісти Центру звернулися до суду і виграли справи. Нещодавно відбулося засідання Одеського апеляційного адміністративного суду, які довів правоту журналістів. Виявилося, що не платять за землю не тільки рядові підприємці, а й родичі депутатів міськради, нардепів й навіть кримінальних авторитетів.

Крім цього, Одеський апеляційний адміністративний суд поставив крапку у спорі журналістів Центру з підприємствам, які отримували бюджетні кошти для виконання підрядних робіт. Суд зобов'язав ці підприємства розкрити інформації щодо використання бюджетних коштів.

Журналісти подали запит до обласної державної адміністрації, щоб дізнатися ким були приватизовані об'єкти обласної комунальної власності. Виявилося, що деякі об'єкти було продано без аукціону особам, наближеним до нинішньої влади. Зокрема, без аукціону було продано майновий комплекс дитячого оздоровчого табору в Очакові (<http://nikcenter.org/newsItem/24308>) колишньому бізнес-партнеру губернатора Миколаївської області. Наразі прокуратура розпочала кримінальне впровадження за фактом незаконної приватизації дитячого оздоровчого табору. Крім того, журналісти встановили, що дружина мера Миколаєва придбала нерухомість на популярному курорті на березі Чорного моря за ціною нижче ринкової (<http://nikcenter.org/newsItem/24334>).

У 2016 році після кількох судових процесів Миколаївський центр журналістських розслідувань отримав реєстр неплатників за землю. Раніше міська влада та обласне управління фіскальної служби відмовлялися робити публічним ці дані. За допомогою юристів ГО «ІРРП» журналісти Центру звернулися до суду і виграли справи. Відбулось засідання Одеського апеляційного адміністративного суду, який довів правоту журналістів. Виявилося, що не платять за землю не тільки рядові підприємці, а й родичі депутатів міськради, нардепів і навіть кримінальних авторитетів (більш детально про цю справу – у статті: <http://nikcenter.org/newsItem/23020>).

Судебные иски:

«Благотворительные» взносы

Благотворительный фонд «21 век» при Николаевском аграрном университете

Налоги

ГФСУ в Николаевской области

Бюджетные средства

КП «Элу автодорог», ООО «Микдорсервис», ООО «Стефи»,
ООО «Миколаивавтодор», ООО «Николаевэлектротранс»

Журналісти Центру подали адміністративний позов на Національний університет кораблебудування імені Адмірала Макарова через відмову у наданні декларацій керівництва університеті. Ця інформація має суспільне значення, оскільки там існують корупційні схеми і хабарництво. Про що вже писали журналісти Центру (<http://nikcenter.org/newsItem/23442>). Позов підготували юристи ГО «ІРПП».

Після виходу матеріалу «Не влізай бо вб'є» голова обласної державної адміністрації Вадим Меріков направив звернення до обласної прокуратури, Національної поліції та Служби безпеки України за фактом незаконних дій ПАТ «Миколаївобленерго».

І досі має наслідки матеріал «Своя» військова частина», в якому йшлося про розкрадання земель Міністерства оборони приватними особами. Прокуратура через суд продовжує повертати у власність громади земельні ділянки у мікрорайоні «Леваневці».

Після виходу матеріалу «Золотий» трамвай» («Трамвайний тупик») поліція відкрила карне провадження щодо перевищення повноважень керівництвом КП «Миколаївелектротранс» при закупівлі беушних тролейбусів та трамваїв для міста. Слідство наразі триває. Крім того, до суду журналісти Центру за допомогою юристів ГО «ІРПП» подали адміністративний позов на КП «Миколаївелектротранс», оскільки останні відмовились відповідати на інформаційний запит журналістів згідно Закону про доступ до публічної інформації та надавати необхідні документи, а саме засвідчені належним чином копії пропозиції конкурсних торгів ТОВ «Укрєвромаз» та ТОВ «Дуотранс» від липня 2015, копії пропозиції конкурсних торгів ТОВ «Торговий дім «УКВЗ Україна» та ТОВ «Торговий дом «Літан» від травня 2015, копії пропозицій конкурсних торгів ТОВ «Окраїна» та ТОВ «Дуотранс» від квітня 2015. Миколалаївський окружний адміністративний суд постановив відмовити в задоволенні позову журналістів. Тому журналісти разом з юристами ГО «ІРПП» подали апеляційну скаргу на Постанову Миколаївського окружного адміністративного суду до Одеського апеляційного адміністративного суду. Суд постановив задовольнити позов журналістів..

Також журналісти Центру з розслідуванням «Золотий» трамвай» стали переможцями у конкурсі від Інституту масової інформації, на кращий журналістський матеріал, який викриває місцеву корупцію.

Продовжується процес повернення земельних ділянок, які належали лісовим господарствам. (сюжети «Довирубались», «Клан», «Паразити лісу») в яких йшлося, зокрема, про вирубку лісів та забудову котеджами у Миколаївській області рекреаційних зон). Відбулися засідання апеляційного суду, а також Вищого спеціалізованого суду України, які зобов'язали власників повернути у власність держави більше 30 земельних ділянок. Ще одна земельна ділянка повернута в Очаківському районі миколаївської області.

Журналісти за допомогою юристів Інституту розвитку регіональної преси (ГО «ІРПП») подали адміністративний позов на прокуратуру Миколаївської області за ненадання інформації на запит публічної інформації. Інформація потрібна була при підготовці журналістського розслідування «[Компютер під ялинку](#)».

Після публікації розслідування «[Земля для обраних](#)» відбулось широке обговорення серед користувачів соціальної мережі Facebook. Обговорювали розслідування «[Земля для обраних](#)». Найбільшого резонансу серед користувачів Facebook набуло розслідування «[Аптеки під «сонцем](#)». Користувачі соціальних мереж обговорювали законність перебування Лариси Дергунової на посаді начальника управління охорони здоров'я Миколаївської міської ради, адже чиновниця перебуває на цій посаді вже 13 років і за її управління її донька відкрила аптечні пункти в різних лікувальних закладах міста.

З огляду на викладене, можемо зробити висновки, що журналістські розслідування сприяють розвитку громадської свідомості та активності.

Крім того, Центр журналістських розслідувань отримує підтримку місцевої громади. Оскільки працівники Центру є незалежними і незаангажованими, рівень довіри громадськості до них є високим і жителі міста нерідко діляться з журналістами тим, як завдяки їхній публікації вирішуються проблеми та які прокуратура вживає заходи до порушників законодавства, а також, вказують кореспондентам на можливі порушення, які потребують окремого розслідування.

Сайт Центру журналістських розслідувань

Сайт Центру став доступним на кількох мовах (українська, англійська, німецька, французька, іспанська, чеська), що також поширює вплив публікацій МЦЖР.

За три роки тематика журналістських розслідувань змінювалась в залежності від потреб цільової аудиторії:

2014	2015	2016
Безпека та єдність країни України	Військова тематика	Суспільно-політичні процеси
Прозорість влади	Прозорість влади	Боротьба з корупцією та доброчесність державних закупівель
Висвітлення виборчого процесу	Земельні питання та самозабудови	Громадський контроль діяльності правоохоронних органів
Вилучення корупційної складової з університетських стін	Реформування правоохоронної системи	Земельні питання та капітальне будівництво (самозабудови)
	Доступ до публічної інформації	

За рахунок створення унікального та агрегованого контенту зросла популярність веб-сайту <http://nikcenter.org/>. На сайті розміщуються не лише новини, а й журналістські розслідування та аналітичні статті з елементами журналістських розслідувань. Таким чином відбулась популяризація жанру журналістських розслідувань на Півдні України.

Завдяки участі співробітників Центру і залучених експертів в освітніх заходах ми поширюємо стандарти незалежної журналістики не лише серед представників місцевих ЗМІ, а й серед інших цільових аудиторій, які бажають долучитись до розробки якісного контенту. Так, у травні 2016 журналісти МЦЖР спільно з Учбово-методичним центром захисту прав людини проводили тренінг «Як писати цікаві статті» для юристів Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги (<http://mykolaiv.legalaid.gov.ua/ua/holovna/25-travnia-2016-roku-v-mykolaievi-vidbuvsia-navchalnyi-seminar-z-takoiu-nazvoiu-dlia-spivrobitnykiv-tsentriv-z-nadannia-bezoplatnoi-vtorynnoi-pravovoi-dopomohy>), а 18.08.2016 в приміщенні Миколаївського центру журналістських розслідувань журналісти американського видання «The New York Times» Ендрю Лерен і Том Торок провели тренінг, присвячений журналістиці даних (<http://nikcenter.org/newsItem/31438>).

Основна особливість, яка відрізняє нас від інших Інтернет-видань – використання інфографіки, яка дозволяє робити матеріали наших розслідувань більш насиченими і полегшує їх сприйняття читачами. В ході проекту виготовлено та оприлюднено 24 модулі інфографіки. В межах проекту розроблено та оприлюднено 29732 інформаційні матеріали на суспільно важливі теми регіонального та всеукраїнського рівня. Основні теми: порушення прав людини, земельні питання, витрати державного та місцевого бюджету, охорона здоров'я, освіта, судова система, житлово-комунальне господарство. Серед публікацій центру за цей період – 44 журналістських розслідування, 3161 власна авторська новина, 312 фоторепортажів, 24 модулі інфографіки. Охоплення цільової аудиторії становить 3185668 осіб (кількість унікальних переглядів згідно Google Analytics).

Щоденно стрічка новин сайту Миколаївського центру журналістських розслідувань <http://nikcenter.org/> містить близько 36 новин з життя Південного регіону та України в цілому. З них щоденно в середньому 7 унікальних повідомлень з Одеської, Миколаївської, Херсонської областей.

Закордонні стажування та участь у програмі обмінів UMPP (Нью-Йорк - Миколаїв)

Фінансова частина звіту:

- «Створення інформаційного веб-порталу для Півдня України – Одеса, Херсон та Миколаїв». Американська неурядова організація «Інтерньюс Нетворк. За бюджетом проекту надійшло – 563260 грн., витрачено – 573238 грн.
- «Підвищення рівня викриття корупції в південному регіоні України». МФ «Відродження». За бюджетом проекту витрачено 139212 грн.
- Національний проект журналістських розслідувань на Громадському ТВ. Субгрант Інтерньюс-Нетворк Субгрант UA1434-CIR-CIDA06 m00. За бюджетом проекту надійшло - 552070, витрачено - 546456 грн.
- Від юридичних та фізичних осіб у вигляді благодійної допомоги отримано 3020 грн.